

FN-forbundets Nyhedsbrev

Årgang 3, nr. 7, oktober 2008

Indhold i dette nummer:

NYT fra FN-forbundet.....	2
Freden udfordres også på FN's fredsdag.....	3
FN uden ansvar?.....	4
BØGER anmeldt af Henrik Døcker.....	8

Deadline for stof til næste nummer af nyhedsbrevet er den 3. november 2008.

Udgivet af FN-forbundet, Store Kongensgade 36, 4.th., 1264 København K, www.una.dk,
e-mail: fnforbundet@una.dk, ISSN: 1901-645X
Redaktion: Anni Herfort Andersen, Sussi K. Andersen, Henrik Døcker, Johanne Riktrup
Hansen, Trine M.N. Jensen, Dorte Munch, Hanne Steinmeier og Jørgen Estrup (ansvarshavende)

NYT fra FN-forbundet

Konference på FN-dagen: Konventioner under pres

Konferencen er arrangeret af FN-forbundet i samarbejde med Amnesty International, Dansk Flygtningehjælp og Red Barnet, og den afholdes fredag den 24. oktober kl. 9.00-15.30 i Landsitingssalen på Christiansborg. Konferencen sætter fokus på vigtigheden af at overholde de internationale konventioner og beskæftiger sig især med flygtninges rettigheder, som de er formuleret i Flygtningekonventionen og børns og familiens rettigheder i forhold til Børnekonventionen og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Yderligere oplysninger om program og tilmelding kan ses på www.una.dk/arrangementer.

Koncertarrangement om musikcensur på FN-dagen

Der afholdes et koncertarrangement med en musikalsk indføring i fænomenet musikcensur. Koncerten, som understøttes af flot visual artwork, er arrangeret af FN-forbundet i samarbejde med BazART.dk/Dansk Flygtningehjælp og afholdes fredag den 24. oktober 2008 kl. 20.00 - 02.00 (dørene åbner kl. 19.00) på Borup Højskole, Frederiksholms Kanal 24, København K. Arrangementet er et initiativ under Sangens År 2008 og markerer 60 årsdagen for FN's menneskerettighedserklæring. Formålet med arrangementet er at

tilbyde en helt særlig og festlig kulturoplevelse, hvor live-musikken er det centrale omdrejningspunkt i formidlingen af budskabet om, at fri musikudøvelse ikke er en selvfølge i de lande, hvor mange flygtninge kommer fra. Yderligere oplysninger om program og billetsalg - entré: 90 kr. - kan ses på www.una.dk/arrangementer.

FN-forbundets landsmøde 2008

Indbydelser og bilag til FN-forbundets landsmøde er udsendt til medlemmerne med post den 25. september. Praktiske oplysninger og tilmeldingsblanket ligger desuden på hjemmesiden [www.una.dk/landsmøde 2008](http://www.una.dk/landsmøde2008). Vi glæder os til at se jer til Landsmødet!

De er børn. De er flygtninge. De har brug for din hjælp

Den 9. november samler Dansk Flygtningehjælp ind til verdens flygtningebørn. 20 millioner flygtningebørn lever med frygten for vold og risikoen for at blive bortført som børnesoldater. De får ikke nok mad og drikke og deres skole ligger i ruiner. På bare tre timer kan du som indsamler typisk få 1.000 kr. i indsamlingsbøssen. For de penge kan Dansk Flygtningehjælp give mad til 25 flygtningebørn i Darfur i en måned. Hjælp os med at hjælpe verdens flygtningebørn. Meld dig som indsamler på www.flygtning.dk eller tlf. 33 73 51 70

Frederen udfordres også på FN's fredsdag

Af Lave K. Broch, medlem af FN-forbundets bestyrelse

Den 21. september var FN's fredsdag. Det er en god anledning til at gøre status over, hvordan vi forholder os til verdens konflikter og fredsarbejdet. Ifølge PRIO (The International Peace Research Institute, Oslo) var der i 2007 34 væbnede konflikter. Af disse er de alvorligste Irak, Afghanistan, Sri Lanka og Somalia.

Det kan være svært at forholde sig til disse konflikter, fordi konflikterne er langt væk og meget ekstreme sammenlignet med en dansk hverdag. Men det er afgørende, at vi får en debat om Danmarks engagement i de forskellige konflikter – for det er ikke ligegyldigt, hvordan vi deltager. Gør vi og vore allierede f.eks. nok for at undgå civile tab i Afghanistan? Er EU's og dermed Danmarks terrorstempling af de tamilske tigere en fordel for fredsprocessen på Sri Lanka? Hvordan skaber vi et grundlag for støtte til en effektiv fredsindsats i et land som Somalia - og hvordan sikrer vi, at verdenssamfundet sætter mere fokus på konfliktforebyggelse og ikke kun reagerer på konflikter, der allerede er i gang?

Spørgsmålene er mange, og desværre er debatten om netop fredsarbejdet alt for ringe i rige lande som Danmark. Det er derfor heller ikke overraskende, at

der har været alt for lidt debat om den danske regerings ønske om at nedlægge eller trække Danmark ud af SHIRBRIG - den eneste permanente fredsstyrke i verden, der flager med FN-flag, og som desuden blev oprettet på dansk initiativ og med hovedkvarter i Høvelte.

SHIRBRIG's fredsaktioner er udført med succes, og flere steder i Afrika er man glad for samarbejdet med SHIRBRIG. Det er meget sørgeligt, at Danmarks regering vælger FN fra inden for fredsarbejdet. Det gjorde regeringen både ved den danske deltagelse i den ulovlige Irak-krig, og nu gør man det ved at gå ind for at nedlægge en FN-tilnyttet fredstyrke. Dette er en meget kortsigtet strategi for et land som Danmark. Danmark har brug for et vel fungerende verdenssamfund. Der er al mulig grund til, at regeringen genovervejer sin beslutning om at trække Danmark ud af SHIRBRIG, og det er ikke for sent endnu. SHIRBRIG's fremtid afgøres først på et møde i november. Danmark bør vende tilbage til FN-sporet – for vores egen og verdens skyld.

FN uden ansvar?

Flere retsafgørelser har peget på det "hul i folkeretten", som betyder, at der ikke kan placeres noget ansvar hos verdensorganisationen for alvorlige skadevoldende handlinger, udøvet i dens tjeneste – Samtidig viser Georgien/Rusland-konflikten FN's politiske afmagt

Af Henrik Døcker

FN har ansvaret for verdensfreden. Et sådant udsagn forekommer rimeligt, adækvat, træffende – om end det ikke er udtrykt på den måde i FN's pagt. Man kan kalde det "*den almindelige opfattelse*". Men FN har ingen særlige magtmidler over for sine medlemmer: Pagten indeholder således ikke nogen eksklusionsbestemmelse, betingelsen for at blive medlem er blot, at den pågældende stat er *fredselskende*. Griber et land til krig – undtagen det nu lige er i selvforsvar – strider det godt nok mod FN-pagten, men FN er som oftest en afmægtig aktør i det spil. Når der 'ruskes' i magtforholdene, er det i reglen parterne selv, der tager affære på deres egne præmisser.

Fransk FN-udsending i Congo dømt: En enlig svale

Selv organisationer med ædle formål kan imidlertid kastes ud i hvad man kunne kalde 'interne' voldssituationer, FN's mange fredsbevarende missioner har masser erfaring for det. Deltagere i disse missioner er ikke nødvendigvis 'engle' for ikke at sige 'helgener'. En del af dem er soldater fra fattige lande, men uanset om man nu er fra den rige eller fattige verden, kan man komme galt af sted – komme til at skyde en civilist eller lade sig lokke til billig sex med altid villige fattige småpiger. Eller også er man slet ikke blevet lokket...

Det er stærkt oprørende for hvad man kunne kalde *den internationale retsbevidsthed*, at den slags lovovertrædelser meget sjældent retsforfølges. De ofte svage, uregerlige stater, hvori det foregår, har som regel ikke vilje eller evne til det. Det vakte derfor opmærksomhed, da en domstol i Paris i september idømte en 44-årig tidligere fransk FN-embedsmand ni års fængsel for at have udnyttet mindreårige piger i Congo-Kinshasa, officielt Den demokratiske Republik Congo. Netop her er der en stor FN-fredsbevarende styrke, hvortil

lande som Pakistan og Bangladesh har sendt mange soldater. Disse lande prioriterer ikke kriminalsager af denne type højt.

Der er masser af andre eksempler - nogle har tidligere været nævnt i *FN-forbundets Nyhedsbrev*. En anden slags eksempler på den reelle, om end ikke juridisk funderede, *immunitet* kan findes i Irak, hvor USA har bunker af civile vagtmænd/sikkerhedsvagter udstationeret, folk som de facto er udenfor irakisk jurisdiktion. Man kunne spørge om dette var noget for *Den Internationale Straffedomstol* i Haag at beskæftige sig med? Men nej, det er *alvorlige brud på folkeretten*, den er sat til at tage op, og hvis den stat, hvori bruddet er sket, ikke kan eller vil, restforfølge dem, der er ansvarlige herfor. Det skal også være i stor skala og over længere tid. Voldtægter, diamant- og våbenhandel og hvad man ellers har hørt om, er milevidt fra FN's formål og idealer, men ikke nok til at kunne bringes for denne domstol.

FN's videregående *politiske* ansvar for freden ligger det aktuelt også tungt med, tør man sige. Verdensorganisationen har desværre ikke haft nogen rolle at spille i forbindelse med den kortvarige krig mellem Rusland og Georgien i

august. Man fristes til - uanset Georgiens ubesindige indledende skud - kort at vende tilbage til det gamle forslidte udtryk, at *den stærkes magt er den svages ret*. Det er i hvert fald træffende for Rusland i sit forhold til Georgien, hvor en mængde folkeretlige 'regler' eller maksimer af russerne er blevet vendt på hovedet. Igennem en årrække har Rusland øget sin magt i de to enklaver *Abkhazien* og *Sydossetien*, der reelt var russiske lydstaten allerede inden den militære konflikt i år.

Det er alt sammen en storpolitisk affære, hvor de to områders befolkningsmæssige forhistorie sjældent er blevet draget frem. Den forhenværende stormagt Rusland har her styret en såkaldt international fredsstyrke, hvor de derboende georgiere ligesom ikke tæller overhovedet. Trods forskellige løfter, også over for EU-ministerrådsformanden, den franske præsident Nicolas Sarkozy, gør Rusland nu uantastet hvad der passer det - Georgiens formelle suverænitet over sit territorium inkl. *Abkhazien* og *Sydossetien*, synes uden betydning.

Mangeårig udrensning af georgiere

Men lad os lige rekapitulere, at *Abkhazien* (hvis folketal fra 525.000 i 1989 faldt til 215.000 i 2003) i begyndelsen af

1990'erne oplevede en blodig borgerkrig med titusinder af dræbte, og at 250.000 georgiere derefter måtte forlade Abkhazien for at slå sig ned i georgiske områder uden for. Mens Rusland under august-konflikten talte om Georgiens folkedrab på abkhazerne, var realiteten, at abkhazerne med russisk bistand i en længere periode på omkring ti år reelt har foretaget *etnisk udrensning* af georgiere, således at disse fra at udgøre flertallet (45 pct. ved en folketælling i 1989, hvor abkhazerne udgjorde 17 pct.) allerede ved folketælling i 2003 var nede på 21 pct., men abkhazerne var kommet op på 43 pct. - Af Sydossetiens 70.000 indbyggere har flertallet hele tiden været russere, mens georgierne før krigen i august udgjorde omkring en femtedel.

Denne om man så må sige 'indkapslede' konflikt er blot ét af mange eksempler på, at FN ikke er mere end medlemsstaterne gør det til, og at *manglen* på stor- eller energipolitisk betydning er begrundelsen for, at humanitære eller folkeretlige principper *ikke* udløser nogen handling fra det internationale samfund. Georgien har i den sidste halv snes år været så svækket vis-a-vis Rusland, at det ikke for alvor har kunnet beskyldes for at forfølge de ikke-georgiske befolkningsgrupper i de to

omdiskuterede enklaver. Hvis det havde været tilfældet, kunne det måske være en berettiget begrundelse for russisk intervention.

Det er i øvrigt også bemærkelsesværdigt, at *uafhængighedsproklamationen* for hhv. Abkhazien og Sydossetien nærmest blev tildelt disse to af Rusland, ikke at disse områders politiske ledere forlangte den.

Når den britiske forfatter George Orwell i sin berømte bog *Animal Farm* fastslog, at *nogle dyr* (læs: mennesker) er mere lige end andre, så kan vi fx ved en sammenligning mellem *Kuwait*, *Kosovo* og *Georgien* konstatere, at *nogle stater* (også) er vigtigere end andre, dvs. nogle får straks en håndsrekning fra verdenssamfundet, hvis suveræniteten krænkes, andre får en lang næse...

Men er Abkhazien og Sydossetien så stater, eftersom Rusland har givet dem "fødselsattest", om man så må sige? Det mener i hvert fald kun Rusland, og den almindelig mening i verden kan roligt sammenfattes til: Nej. De kan til en vis grad sammenlignes med de bantustans, som Den Sydafrikanske Republik i apartheidtiden 'ophøjede' til selvstændige stater som et kunstigt (dvs. falsk) udtryk for, at den respekterede

rent sorte statsdannelser: Bophutatswana, Ciskei og KwaZulu.

Ingen af disse fik folkeretlig anerkendelse af andre stater end lige Sydafrika. De forsvandt lige så stille, da dette land fik sort flertalsstyre i forbindelse med demokratiets indførelse og afvikling af det postkoloniale apartheidstyre.

Afslutningsvis må den såkaldte "Durban II"-konference, der i 2009 holdes i Geneve, også kaldes et udtryk for FN's

afmagt. En række muslimske landes forsøg på her at indskrænke ytringsfriheden leverer et sørgeligt eksempel på misbrug af de frihedsrettigheder, som er en del af menneskerettighederne, f.eks. *ytringsfriheden* for slet ikke at tale om *friheden til at skifte religion*, der som bekendt er nægtet muslimer. En meget lidet opmuntrende udvikling nu i jubilæumsåret for FN's verdenserklæring om menneskerettigheder 10. december 2008.

BØGER anmeldt af Henrik Døcker

Flugt, frihed og fattigdom

Søren Jessen-Petersen: *Flugt og frihed*, 354 sider, Gyldendal

Claus Gade Sørensen: *På trods af terror*, 398 sider, Borgen

Organisationer som UNHCR, UNICEF og det internationale Røde Kors har svært ved at bruge det mandat, staterne har givet dem, hvis de samme stater er de første til at blæse på deres ansvar, skriver Søren Jessen-Petersen, cand. jur. og mangeårig ledende medarbejder just i FN's Flygtningehøjkommissariat og i øvrigt senere i et par år FN-statholder i Kosovo. Hans bog *Flugt og frihed* giver i mange velredigerede kapitler et levende indtryk af de talrige vanskeligheder, han stødte på i godt 25 år hos UNHCR og siden hen i Kosovo. Han var som undertitlen på bogen siger "i den humanitære frontlinje". Sagen er blot, at ikke alle flygtninge nødvendigvis flygter til *frihed* eller på grund af politisk ufrihed som forfulgte.

Claus Gade Sørensen, cand. scient. pol., beskriver et langt korte forløb, nemlig blot tre år, hvor han var ansat i det, der i dag hedder Udlændingsservice. For denne nu udskældte statsinstitution var han i et par år udsendt til Bagdad, bl.a. med den utaknemmelige opgave at prøve at finde ud af om Danmark kunne tvangshjemsende irakere, som ikke

havde fået asyl. Hans bog *På trods af terror* er formet som en detaljeret dagbog, præget af hans tilværelse i en krigszone med mange afsavn og megen frygt. Det er ikke kun danske soldater, der kommer hjem med psykiske mén fra Irak. Jessen-Petersens beretning, båret af en overordnet idealisme, har i Sørensens bog et realistisk modstykke, der som omdrejningspunkt har den officielle danske holdning: At afviste asylsøgere fra Irak - såvel som andre lande - skal hjem, om nødvendigt med tvang.

Jessen-Petersen vender sig mod udtrykket *bekvemmelighedsflygtninge*, men erkender dog at mange blandt hvad han kalder økonomiske indvandrere har forsøgt 'at slippe ind gennem asylvinduet'. Tilbage står, at han bagatelliserer den store arbejdsbyrde og de enorme omkostninger bl.a. danske myndigheder pådrages ved at grupper af fremmede så at sige placerer sig i Danmark, idet de har tilintetgjort deres personlige papirer og ikke på nogen måde samarbejder med danske myndigheder.

Når han som eksempel nævner de mange albanere, der i 1990'erne søgte til Italien kan vi være enige om, en del af dem utvivlsomt *havde været* politisk forfulgte i Europas fattigste land, men at deres aktuelle flugtmotiv er de elen-

dige økonomiske forhold i Albanien. Det skaffer dem ikke et (politisk) asylgrundlag fx i Italien.

Hvad nu lige akkurat angår de afviste irakiske asylsøgere i Danmark, så tilbydes de en pæn sum penge for frivilligt at tage tilbage. Efterretningerne om hvor sikkert eller usikkert, der er i Irak skifter en del, såmænd også de signaler, UNHCR selv sender. Selvfølgelig tæller irakerne på knapper om de skal vove at tage hjem, men som Gade Sørensen beretter, er der undertiden tvivl om disse irakeres identitet, og derfor trækker det tit længe ud med for Danmark at opnå en generel såkaldt *hjemsendelsesaftale*. Ingen af de to bøger kommer ind på, om *folkeretten* skulle sige noget om en stats ansvar for egne borgere. Vi er behagelig ned på jorden, når udlændingeattachéen Gade Sørensen skriver: "Jeg véd, at de afviste asylsøgere ikke vil være i risiko for en konkret og individuel forfølgelse" Deres usikkerhed mht. at få arbejde og at kunne forsørge familien forstår han, men han føler trang til at omskrive et Kennedy-citat: "Spørg ikke hvad Danmark kan gøre for dig, men hvad du kan gøre for Irak".

Jessen-Petersen med sine erfaringer fra en lang stribe konfliktområder i Afrika og Europa finder ikke noget klart svar på om hvad der skal prioriteres højest ved løsning af konflikterne: Fred eller retfærdighed? Men det viste sig da muligt at få Slobodan Milosevic til at indgå en fred om Bosnien-Hercegovina - måske fordi han forventede en 'belønning'

i form af manglende tiltalerejsning ved Eksjugoslavien-tribunalet? Det hindrede dog ikke, at han blev anholdt og sendt til Haag. Selv oplevede Jessen-Petersen som EU's særlige repræsentant i Makedonien i 2004, hvordan lidenskaberne over for det albanske mindretal blev nedkølet og flygtninge kunne vende tilbage.

Større udfordringer fik han i Kosovo, hvor FN påtog sig en enestående rolle som "formynder" for en serbisk provins efter nedkæmpelsen af de serbiske styrker og standsning af et overhængende folkedrab på kosovo-albanerne. Da serberne forlod provinsen, var den, som han beskriver "et sort hul" - uden civiladministration, uden infrastruktur, uden retssystem. Kun ganske få kosovo-albanere havde indgået i den serbiske forvaltning. Han udtaler sin skuffelse over at det ikke lykkedes at få udviklet et multietnisk samfund, han havde således håbet, at hans egne erfaringer fra flygtningehjælpearbejde kunne have bidraget til at få skubt i repatrieringen af de tusinder af kosovo-serbere, som var flygtet siden juni 1999.

Jessen-Petersen nævner ikke *folkeretten* med ét ord og benytter lidt vage udtryk i forbindelse med omtalen af den *humanitære intervention* just i Kosovo, som altså også nødvendiggjorde NATO-bombardementer i selve Serbien i 1999. Jeg forstår, at det er bevidst for ikke at blive inddraget i spidsfindige diskussioner. Alligevel er det lidt overraskende, fordi hele hans arbejde dog er baseret på en række konventioner og mange

vedtagelser i diverse internationale organisationer. Ganske vist er flygtninges retsstilling beskeden internationalt set, eftersom enkeltstaterne administrerer en forskellig asyllovgivning, men for de meget grove folkeretskrænkelser har de sidste ca. 15 år været skelsættende, hvad krigsforbrydertribunalerne og Den Internationale Straffedomstol (som også omtalt af Jessen-Petersen) er udtryk for.

Jessen-Petersen kritiserer de lande, som opretholder en stram udlændingepolitik (og det gør bl.a. Danmark!) samtidig med at de har åbne grænser for kapital, varer og tjenesteydelser. Hvis industri-landene har brug for arbejdskraft, må de foretage nogle valg. Åbner de ikke for tredjelands-borgere vil – som han ser det – kaos komme til at råde. Verdensbanken har beregnet, at i-landene behøver en årlig tilførsel af en arbejdsstyrke på 40 mio. mennesker. Han taler for resten også om de pengeoverførsler, indvanderne formidler, iflg. Verdensbanken omkr. 150 mia. dollars om året, en stigning på 50 pct. i de sidste ti år, om det 'skandaløse' i at afgiften for sådan overførsel i en del tilfælde er 25 pct. af beløbet. Han taler ikke om det usunde for oprindelsesstaternes økonomi, at så megen kapital kommer som en slags almisse – noget der har ført til at visse stater, der i det væsentlige holdes oppe af disse kapitaltilskud, kaldes *rentierstater*.

Både Jessen-Petersen og Gade Sørensen bør læses for at få et nærbillede af livet som aktør i humanitetens tjeneste og

som samvittighedsfuld regeringsrepræsentant under yderst farlige forhold.

Fokus på Italiens forbryder-syndikater

John Dickie: *Cosa nostra – den ultimative historie om den sicilianske mafia*, 414 sider People's Press

Roberto Saviano: *Mafiaen i Napoli – Camorraens finansimperium og drømme om magt*, 310 sider, Borgen

Man kan spørge om Italiens to store forbrydersyndikater *Cosa nostra*, almindeligvis kendt som den sicilianske Mafia, og *Camorraen*, det napolitanske sidestykke til den noget mere kendte Mafia, har internationale implikationer. Jeg skriver her Mafia med stort, fordi jeg her refererer til det mere eller mindre organiserede forbryder-netværk på Sicilien – idet ordet mafia efterhånden er blevet synonymt med organiseret kriminalitet i en form, der ligner den sicilianske, jævnfør den noget misvisende titel på Roberto Savianos bog. Hvor forvirrende det end kan lyde, så benyttes ordet mafia sjældent eller slet ikke i det sydlige Italien. Der tales overvejende om *Costa Nostra* (italiensk: 'Vor sag').

Men jo, der er i allerhøjeste grad grund til uden for Italien at være bekymret for de tråde, som de hårdkogte organiserede forbrydere fra støvlelandet har spundet ud i verden og ikke mindst i Europa.

Det fremgår nok tydeligst af journalisten Savianos meget tætte beskrivelser, ofte baseret på egne oplevelser og erhvervsarbejde tæt på den kulsorte økonomi, Camorraen står for. Napoli er ifølge ham nærmest omdrejningspunkt for en kolossal omsætning hinsides almindelige told-, afgifts- og skatteregler samt enhver tale om beskyttelse af arbejdsmiljøet. I Napolis vældige havn losses 20 pct. af værdien af den samlede tekstilimport fra Kina. Ifølge det italienske toldvæsen bliver 60 pct. af de varer, der passerer havnen (de kinesiske alene 1,6 mio. tons om året) ikke toldbehandlet. Det betyder 90.000 tilfælde af bedrageri om året. Skatteunddragelsen antages at beløbe sig til 3 mia. kr. årligt.

Som Saviano malende beskriver det: Varer, losset om mandagen, kan om torsdagen sælges i Modena eller i Bonn eller München, det går lynhurtigt ligegyldigt hvad det drejer sig om – meget det han har været tæt på har været tekstiler, forvandlet til modevarer. Men hurtigt hopper han over i et andet tema: Når forskere skal vurdere hvordan det står til med menneskerettighederne, ser de på hvor meget et Kalasjnikov-gevær koster – i Vestafrika kan det koste helt ned til 280 kr., i Yemen 35, og det var Camorraen, der lagde sin klamme hånd på østlandenes våbenlagre, da alt var i opløsning [efter kommunismens fald].

Klanerne i Caserta og Napoli fandt sammen med dem fra Calabrien om dette. Folk fra Spaniens baskiske ETA

skaffede ifølge den napolitanske politiadvokatur kokain som betaling for geværer. Andre handler er indgået med guerillaer i Peru. En anden boldgade drejer sig om handel med affald, alt sammen forrygende læsning, leveret af en yderst velformuleret skribent, der i dag må rejse rundt med livvagter, når han skal promovere sin bog, der er oversat til en stribe forskellige sprog. Han blev født i 'Camorraens land', det område af Europa der har det højeste antal dræbte, et sted hvor grusomhed og forretninger er uadskillelige størrelser, hvor tingene kun har værdi, hvis de skaber magt.

Men Camorraen, af dens folk ofte blot kaldet 'systemet', benytter sig altså af særdeles grovkornede metoder over for dem, der kommer dens transaktioner, dens fremstilling af kopier og smuglerier samt magtmisbrug, på tværs: Den kan finde på at stikke folks øjne ud, den lemlæster, den dræber – angiveligt går drengene ned til 11-12 års alderen rundt iført skudsikre veste. Men først og fremmest er Napoli naturligvis affaldsbjerge og alkens kriminalitet og trusler knyttet hertil. Sammenhængene, baggrundene herfor er mangeartede og indviklede – ingen før Saviano har afdekket alt dette. Man tror ham, men mange af hans oplysninger i den spændende bog er udokumenterede.

John Dickie er en engelsk historiker og journalist, som ikke sætter sit lys under en skæppe. Han kalder rask væk sin bog for "den ultimative bog om den sicilianske mafia" og skriver ubeskedent,

at "denne bog er den første beretning om dens oprindelse op til i dag, der er skrevet på et andet sprog end italiensk" Blandt de ca. 25 bøger om Mafiaen, som jeg er i besiddelse af, vil jeg tillade mig at nævne danskeren *Thomas Harder*, tyskeren *Henner Hess*, englænderen *Norman Lewis* og australieren *Peter Robb*, som har leveret vægtige bøger om Mafiaen, måske ikke med så meget om dens første ca. 75 år fra 1860 som Dickie, men immervæk værker, man ikke kan komme uden om. Den ikke-italienske Mafia-beskriver anfører så i sin bemærkelsesværdig korte kildeoversigt til bogen *kun* italiensk-sprogede bøger, rapporter og hjemmesider!

Dickie konstaterer interessant, at Mafiaen ikke blev født af fattigdom og isolation, men af magt og rigdom. Det er dog nok en sandhed med modifikationer. En række andre årsager har i hvert fald medvirket: Den svage italienske stat, hvis repræsentanter på Sicilien ofte kom fra andre dele af landet, den indgroede mistillid til *fremmede*, fremdrevet under udenlandske magters herredømme, og forekomsten af de *fraværende godsbesiddere*, altså herremænd, som den væsentligste del af tiden opholdt sig i byerne. Om årsager til Mafiaens 'genfødsel' efter at diktatoren Benito Mussolini i 1920'erne, 30'erne og 40'erne havde slået den ned med hård hånd, hersker der til den dag megen tvivl, påpeger Dickie. Der var i hvert fald ikke noget komplot om i kølvandet på den italienske landgang på Sicilien under 2. Verdenskrig at indforskrive

mafiosi som støtter ved opbygningen af en ny stat efter fascismen. At faldbyde konspirationsteorier er en italiensk nationalsport, skriver han.

Dickies force er de mange beskrivelser af Mafia-medlemmers liv, færden og ofte død. De utvivlsomme internationale implikationer af deres forbryderiske virke, hvad kriminaliteten *egentlig* består i, er der ikke mange ord om. Men der findes altså ikke længere heroinraffinerier på Sicilien – derimod er øen et vigtigt knudepunkt for heroinhandelen i dennes vej til USA samt i nyere tid også til det nu "åbne" Østeuropa. Vrimlen af navne og begivenheder er stor, og det kan være svært at bevare overblikket – også fordi *udviklingen* i den italienske stats Mafia-bekæmpelse ikke beskrives på nogen overskuelig måde. Man skal lede grundigt for at få styr på fx Totò Tiina, én af de helt store Mafia-bosser og -dræbere, der blev anholdt i 1993 efter årtiers eftersøgning af ham, og som siden er idømt flere livstidsstraffe, eller Marcello dell'Utri, advokaten, der står ministerpræsident Silvio Berlusconi nær, og som i 2004 blev idømt ni års fængsel. Som med så mange andre Mafia-tiltalte er dommen appelleret – det har ofte den følge, at de skyldige aldrig kommer i fængsel.

Vi får ikke en sammenfattende analyse af hvorvidt den sicilianske Mafia rent faktisk er gået frem eller tilbage, og om de mange folkelige protester nu også har svækket den afgørende. Men det konstateres, at det er fortid med "den landlige ridderlighed", som engang ka-

rakteriserede den – jeg går ud fra at der sigtes til sådan noget som at *kvinder* ikke var mafiosi, eller at den var omgivet af en hemmelighedsfuldhed, der i årevis endog umuliggjorde noget klart svar på om den havde en samlende struktur. Der er et væld af konkrete oplysninger om mafiosi og deres voldeligt prægede liv, men få sammenfatninger. Det kan derfor – trods bogens mange vigtige informationer – undertiden være svært at se skoven for bare træer.

Den nye supermagt Kina

Flemming Ytzen: *Supermagten Kina – mirakel eller mareridt*, 288 sider, Politikens Forlag

Kina i verden, 129 sider, red. af Hella Thelle og Erik Beykel, udg. af DIIS

Journalist *Flemming Ytzen* har i en år-række beskrevet Kina i "Politiken" og har besøgt landet talrige gange. Han er derfor værd at lytte til i denne vel-skrevne og velkomponerede bog om det gigantiske land, som har foretaget nogle vældige spring fremad i de sidste 30 år. Hans budskab kan måske sammenfattes i: Nok er der meget i det moderne Kina, vi vesteuropæere ikke kan lide, men vi kan ikke afvise at tage stilling til en sådan ny selvsikker stormagt! Havde Mao Zedong ansvaret for måske 30-40 millioner menneskers død, så var det i modsætning til Stalin aldrig hans hensigt at ombringe dette enorme antal sagesløse bønder – snarere skyldtes det Maos ukendskab til økonomi og sociale

forhold samt hans rådgiveres manglende evne til at forklare ham det.

Vi springer i bogen lidt frem og tilbage mellem personlige oplevelser, evt. interviews og mere bredt holdte skildringer af Kina. Det gør fremstillingen behageligt afvekslende. Eksemplets magt er som bekendt underfuld. Tag nu *Harry Wu*, gennem 19 år (1960-79) fange i *Laogai*, Kinas modstykke til Sovjetunionens *Gulag*, som forfatteren har talt med. Han havde som ung student kritiseret den dengang urørlige lederskikkelse Mao, bl.a. fordi en industrialiseringskampagne havde slået fejl, således at en sultkatastrofe ramte landet. Wu brød kul, asfalterede veje, pløjede jorden, høstede afgrøder. Efter at han slap ud, tog han til USA, hvor han blev gæsteprofessor ved Berkley-universitetet. Men Wu er bitter over at overskuddene fra de vækstprægede kinesiske industrier kun gavner det kommunistiske system.

Ekspertter er forundret over, at Kina fra at være baseret på et ideologisk fundament (det kommunistiske) nu er markedsdrevet med klodens hurtigst voksende kapitalistiske økonomi. Kommunistpartiets centralkomité har i dag næsten kun akademikere som medlemmer, for 25 år siden var det 55 pct. Vi er derfor heller ikke i tvivl om, at der er sket en uddannelseseksplosion.

Ytzen har udvalgt mange væsentlige vidnesbyrd for læseren. Som f.eks. citater fra en viceminister, der beklager, at Kina i dag kun har et miljøagentur, ikke

noget ministerium, med blot 200 fuldtidsansatte. USA har til sammenligning 18.000 i sit tilsvarende agentur. Men værre endnu: Kina har ikke et energiministerium.

Men ministeren finder det om muligt endnu værre, at Kina til at producere en vis varemængde f.eks. til en værdi af 10.000 dollars bruger syv gange så mange ressourcer som Japan og seks gange så mange som i USA. Det vi i dag kalder et mirakel kan derfor godt forvandle sig til et mareridt i løbet af få år. Nu ruller der hver dag 14.000 nye kinesiske biler ud på vejene. Men vi skal have mere statistik for at forstå det rasende industritempo i dagens Kina: Perleflodsdeltaet incl. provinshovedstaden Guangzhou (tidl. Canton: 10 mio. indb.) og Hongkong (7 mio. indb.) har rundt regnet et areal som Danmark, dvs. ca. 45.000 kvadratkilometer. Det samlede folketal her andrager 30 mio. og har overhalet Ruslands økonomi i volumen.

Der sættes en del fokus på Kinas Afrika-politik, som bl.a. indebærer, at Kina henter 30 pct. af sin olie fra Afrika, især Angola, Sudan og Congo - i sidstnævnte land henter Kina op mod 85 pct. af det kobolt, som det bruger til fremstilling af mobiltelefoner, computere og batterier. Men den ofte ventilerede vestlige kritik af Kina, ikke mindst pga. dets olieimport fra Sudan, må holdes op mod en række kendsgerninger. Både USA og Storbritannien har således påskønnet Kina for dets medvirken til undertegnelse af en fredsaftale i Darfur

[selv om denne aftale ikke holdes af Sudans regering].

Kina har givetvis et vist forspring for vestlige magter, idet det ikke kerer sig om overholdelse af menneskerettigheder fx ved ydelse af bistand og lån.

Kina har stadig ikke rigtig nogen *retskultur*. Det karakteriserer ganske vist rigtig mange lande, at man sjældent eller aldrig kan vinde en retssag mod sin egen stat, men også, at lovovertrædere ikke retsforfølges i almindelighed. I Kina fx skyldige i ulovlige ejendomsoverdragelser, der næsten aldrig bringes for retten for at blive dømt. Den stadig tilsidesættelse af egentlig demokrati beskrives af en australsk forsker således: Det kommunistiske parti har mere eller mindre lukket munden på landets nye middelklasse med biler, internet og lejligheder. Ytzen har sammensat en varieret, vitaminrig fremstilling af det nye, fremstormende Kina - på godt og på ondt.

Det noget mere beskedne hefte *Kina i verden*, i virkeligheden et af tidsskriftet *Den ny Verdens* numre her i 2008, er udgivet af Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS). Her er med andre ord tale om en akademisk fremstilling i modsætning til Ytzens journalistiske. Her peges bl.a. på flere eksempler på uro blandt bønder, forårsaget af vilkårlige (dvs. ulovlige) beslaglæggelser af landbrugsjord (som også kort omtalt af Ytzen) til udviklingsprojekter. Men først og fremmest har Kina som bekendt en umættelig tørst efter energi,

fremgår det af heftet. Det har ført til, at Kina har fået tildelt den tvivlsomme titel af verdens største CO2-udleder. Men positivt er det da, at Kinas ledelse nu synes til sinds at tilslutte sig den internationale kamp for at begrænse energiforbruget. Kinas energiforbrug steg i perioden 2000-2004 ifølge FN fra 673.000 til 970.000 olieækvivalenter pr. capita.

Også dette hefte går ind for en nuancering af Kinas Afrika-politik. Kina *har* lagt pres på Sudans regering for at nedtone Darfur-konflikten, om end bag lukkede døre. I det hele taget er Kina blevet mere "international": Det er begyndt at deltage i FN's operationer, i juli 2007 således i syv med i alt 1830 mand udstationeret. Kina er i øvrigt ikke den eneste stat, der investerer i olie i Afrika. Om Kinas bønder hedder det, at de (fortsat) er langt ringere stillet end byboerne. Men de svage retsgarantier karakteriserer alle. Noget nyt er private ngo'er, altså private organisationer, som i Kina kaldes sociale organisationer. Barfodsjurister prøver at hjælpe folk, der har fået eksproprieret jord, men myndighederne modarbejder dem. Det kunne være interessant med lidt statistik her - batter det overhovedet noget eller er barfodsjurister som en dråbe i havet?

Jeg begriber ikke, at en af heftets forfattere citerer en tvivlsom påstand om, at det er meningsløst at tale om menneskerettigheder i forbindelse med stater, der finder det lovligt at tage liv (dvs. har dødsstraf). Der findes ca. 30 forskellige menneskerettigheder, hvis overholdelse man bestemt kan kæmpe for, selv om dødsstraffen er opretholdt! Når det er sagt, må det klart kaldes horribelt, at der i den nugældende kinesiske straffelov fra 1997 findes ikke mindre end 68 lovovertrædelser, som hjemler dødsstraf som en mulig sanktion. Heriblandt er forstyrrelse af den offentlige orden, underslæb, bestikkelse og krænkelse af ejendomsretten. Kina henrettede med sikkerhed 470 personer i 2007. Ifølge Amnesty International var tallet imidlertid lang højere, antagelig omkring 6000.

DIIS' hefte giver på beskeden plads mange væsentlige, ikke mindst statistiske informationer. Det tjener derfor på forbilledlig vis som supplement til Ytzens velunderbyggede og mere bredt anlagte fremstilling.